

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การทำงานวิจัยในด้านต่าง ๆ นักวิจัยมักประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ปัญหาหนึ่งที่นักวิจัยจำนวนมากประสบในการทำงานวิจัยคือ ความไม่แน่ใจในการเลือกใช้วิธีการทางสถิติ* เนื่องจากวิธีการทางสถิติแต่ละวิธีจะเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และลักษณะงานวิจัยแต่ละประเภท การเลือกใช้วิธีการทางสถิติให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และลักษณะของงานวิจัยนั้น ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก ถ้าหากนักวิจัยเลือกใช้วิธีการทางสถิติที่ไม่เหมาะสมกับงานวิจัยนั้น ๆ อาจมีผลทำให้การสรุปผลงานวิจัยผิดพลาดได้ ซึ่งจะส่งผลการทบทวนคุณภาพของงานวิจัย ดังตัวอย่างเช่น นักวิจัยต้องการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการสอน 3 วิธี ในระดับมัธยมศึกษา แต่ไม่แน่ใจว่าจะใช้การวางแผนการทดลองด้วยวิธีใด และต้องควบคุมในส่วนไหนของการทดลองบ้าง หรือในงานวิจัยบางสาขา ต้องการศึกษาร่วมกันปัจจัยหลายปัจจัยพร้อมกัน และต้องการศึกษาถึงผลกระทบระหว่างปัจจัยด้วย แต่ไม่แน่ใจว่าจะใช้วิธีการทางสถิติวิธีใด หรือในงานวิจัยที่จำเป็นต้องปฏิบัติงานในหลายสถานที่ เช่น เชียงใหม่ กรุงเทพฯ สงขลา ซึ่งทำให้นักวิจัยไม่แน่ใจว่าจะต้องควบคุมความแตกต่างกันของสถานที่หรือไม่และด้วยวิธีใด หรือในการวางแผนการทดลอง ถ้าหน่วยทดลองมีความแตกต่างกัน แต่นักวิจัยใช้วิธีการวางแผนการทดลองแบบสุ่มตลอด (Completely Randomized Design) ซึ่งอาจมีผลทำให้การสรุปผลการทดลองผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้ เพราะการวางแผนการทดลองแบบสุ่มตลอดเป็นวิธีการที่ไม่สามารถควบคุมความผันแปรที่เกิดจากความแตกต่างกันของหน่วยทดลองได้ ซึ่งในกรณีเช่นนี้ควรใช้เทคนิคการวางแผนการทดลองแบบอื่นที่มีความเหมาะสมมากกว่า อาทิเช่น การวางแผนการทดลองแบบสุ่มในบล็อก (Randomized Blocks Design) เป็นต้น

---

*วิธีการทางสถิติ ตัวอย่างเช่น วิธีการทดสอบไคสแควร์ วิธีการวางแผนการทดลองแบบสุ่มตลอด วิธีการกำลังสองน้อยที่สุด เป็นต้น

ดังนั้น นักวิจัยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้ว่าวัตถุประสงค์และลักษณะของงานวิจัยที่นักวิจัยมีอยู่ควรจะต้องเลือกใช้วิธีการทางสถิติวิธีใด ก่อนที่จะเริ่มทำการวิจัย ซึ่งนักวิจัยบางท่านอาจจะกำหนดแล้วว่าจะใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติประเภทใด* แต่นักวิจัยบางท่านอาจไม่สามารถกำหนดหรือตัดสินใจไม่ได้ว่าจะใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติประเภทใด จากเหตุผลดังกล่าวจึงมีแนวความคิดที่จะพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเลือกวิธีการทางสถิติให้กับนักวิจัย โดยใช้วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนั้น ๆ เป็นหลักในการกำหนดทางเลือกประเภทการวิเคราะห์ทางสถิติ และใช้วัตถุประสงค์ ข้อกำหนด เงื่อนไขและทฤษฎีบทต่าง ๆ ของวิธีการทางสถิติเป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดทางเลือกวิธีการทางสถิติที่เหมาะสม โดยแบ่งระบบออกเป็น 2 ระดับ ตามลักษณะกลุ่มผู้ใช้ระบบ ดังนี้

ระดับที่ 1 สำหรับกลุ่มผู้ใช้ระบบที่มีวัตถุประสงค์ของงานวิจัยแล้ว แต่ยังไม่ได้อำนาจประเภทของการวิเคราะห์ทางสถิติ** ระบบจะเสนอแนะประเภทของการวิเคราะห์ทางสถิติที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จากนั้นจะแนะนำระบบสนับสนุนการตัดสินใจเลือกวิธีการทางสถิติให้กับผู้ใช้ระบบต่อไป

ระดับที่ 2 สำหรับกลุ่มผู้ใช้ระบบที่ทราบประเภทของการวิเคราะห์ทางสถิติแล้ว แต่ยังไม่ได้อำนาจวิธีการทางสถิติ ในระดับนี้ได้ทำการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเลือกวิธีการทางสถิติไว้ 3 ประเภท ซึ่งในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้พัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเลือกวิธีการทางสถิติในด้านการวางแผนการทดลองและการวิเคราะห์ความแปรปรวน ส่วนในด้านการทดสอบสมมติฐาน และการหาความสัมพันธ์และการวิเคราะห์ความถดถอย อยู่ในวิทยานิพนธ์ของ น.ส. สำนัน เกอสกุล และ น.ส. ชลธิชา ศรีนาคา ตามลำดับ

ระบบที่พัฒนาขึ้นนี้จำกัดขอบเขตอยู่ที่เป็นระบบที่จะช่วยเสนอแนะวิธีการทางสถิติ โดยไม่มุ่งเน้นในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ซึ่งปรากฏอยู่ในโปรแกรมสำเร็จรูปทั่วไป

---

*ประเภทของการวิเคราะห์ทางสถิติ ตัวอย่างเช่น การทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน การวิเคราะห์ความถดถอย เป็นต้น

**ระดับที่ 1 พัฒนาโดย น.ส. สุภาเพ็ญ คุณแสง น.ส. ชลธิชา ศรีนาคา และ น.ส. สำนัน เกอสกุล

จึงไม่ใช่ระบบที่สร้างขึ้นมาเพื่อแข่งขันกับโปรแกรมสำเร็จรูปอื่น ๆ ในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล แต่มุ่งที่จะสนองความต้องการในส่วนของการเลือกวิธีการทางสถิติให้เหมาะสมกับงานวิจัย ซึ่งโปรแกรมสำเร็จรูปอื่นไม่ได้เห็นหรือพัฒนาไว้

1.2 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาระบบ

1. เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเลือกประเภทการวิเคราะห์ทางสถิติ สำหรับกลุ่มผู้ใช้ระบบที่กำหนดวัตถุประสงค์ของงานวิจัยแล้ว แต่ยังไม่ได้กำหนดประเภทของการวิเคราะห์ทางสถิติ

2. เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเลือกวิธีการทางสถิติในด้านการวางแผน การทดลองและการวิเคราะห์ความแปรปรวน ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อหลักดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง
2. การวางแผนการทดลอง
3. การวิเคราะห์ความแปรปรวน
4. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย

1.3 ขอบเขตของการพัฒนาระบบ

1. การพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเลือกประเภทการวิเคราะห์ทางสถิติ สำหรับกลุ่มผู้ใช้ระบบที่กำหนดวัตถุประสงค์ของงานวิจัยแล้ว แต่ยังไม่ได้กำหนดประเภทของการวิเคราะห์ทางสถิติ มีขอบเขตในการพัฒนาระบบคือ จะพัฒนาเฉพาะการเลือกประเภทของการวิเคราะห์ทางสถิติเท่านั้น จากนั้นจึงจะเสนอให้ใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเลือกวิธีการทางสถิติในด้านต่าง ๆ ต่อไป

2. การพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเลือกวิธีการทางสถิติในด้านการวางแผน การทดลองและการวิเคราะห์ความแปรปรวน มีขอบเขตในการพัฒนาระบบ โดยแบ่งออกตามหัวข้อหลัก ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง พัฒนาเฉพาะการเสนอขั้นตอนการทดลองที่เหมาะสม
โดยทั่วไป
2. การวางแผนการทดลอง พัฒนาเฉพาะวิธีการวางแผนการทดลองขั้น
พื้นฐาน รวมทั้งเนื้อหารายละเอียดที่จำเป็นสำหรับแต่ละวิธี
3. การวิเคราะห์ความแปรปรวน พัฒนาเฉพาะวิธีการวิเคราะห์
ความแปรปรวนขั้นพื้นฐาน รวมทั้งตัวอย่างลักษณะข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับแต่ละวิธี
4. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พัฒนาเฉพาะวิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่นิยม
ใช้ในปัจจุบันเท่านั้น โดยจะเสนอความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละวิธี

1.4 ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาระบบ

1. รวบรวมวัตถุประสงค์ของการวิจัยในวิทยานิพนธ์ทางด้าน สังคมศาสตร์
จิตวิทยา วิทยาศาสตร์ การเกษตร
2. ศึกษาทฤษฎีและหลักเกณฑ์ในการเลือกใช้วิธีการทางสถิติ จากงานวิจัยใน
วิทยานิพนธ์ และหนังสือสถิติต่าง ๆ
3. จัดหมวดหมู่หรือประเภทของวัตถุประสงค์ของงานวิจัยและวิทยานิพนธ์
4. กำหนดหลักเกณฑ์ในการเลือกวิธีการทางสถิติ โดยอาศัยทฤษฎีและหลักเกณฑ์
ที่ศึกษาและรวบรวมมาได้ ซึ่งผลลัพธ์แสดงออกมาในรูปของผังงาน
5. พิจารณาหารูปแบบที่จะใช้ในการนำผู้ใช้ระบบลงไปสู่ทางเลือกต่าง ๆ ตาม
ผังงานที่กำหนดไว้ในข้อ 4
6. กำหนดขั้นตอนการทำงานของระบบ พร้อมทั้งออกแบบและจัดเตรียมข้อความ
แสดงเนื้อหารายละเอียดลงในแต่ละจอภาพให้เป็นไปตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง
7. ศึกษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการพัฒนาระบบ
8. เขียนโปรแกรมการทำงานของระบบด้วยโปรแกรมแปลภาษาเทอร์โบปาสคาล
9. ทดสอบโปรแกรมการทำงานของระบบ
10. ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาระบบให้สมบูรณ์

1.5 อุปกรณ์คอมพิวเตอร์

1.4.1 อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการพัฒนาระบบ

1. โปรแกรมแปลภาษาชื่อเทอร์โบปาสคาลรุ่น 5.5 ผลิตโดย บริษัทบอร์แลนด์ จำกัด
  2. โปรแกรมภาษาไทยกราฟฟิก โดย อาจารย์ อากาศ สุทธิรักษ์ สำหรับแสดงข้อความภาษาไทยบนจอภาพ
  3. โปรแกรม Pizazz สำหรับใช้พิมพ์กราฟฟิกจากจอภาพผ่านทางเครื่องพิมพ์
  4. โปรแกรม CU-Writer ผลิตโดย ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับพิมพ์ข้อความภาษาไทยที่ใช้แสดงบนจอภาพ
  5. โปรแกรม Vthai ผลิตโดย ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับปรับให้เป็นภาษาไทยในการพิมพ์โปรแกรมผ่านทางเครื่องพิมพ์
  6. หน่วยประมวลผลกลาง (Central Processing Unit : CPU) ที่มีหน่วยความจำภายในขนาด 640 กิโลไบต์ขึ้นไป
  7. เครื่องขับจานแม่เหล็ก (Floppy Disk Drive) ขนาด 1.2 เมกะไบต์ หรือ 1.44 เมกะไบต์
  8. จอภาพชนิดโมโนโครม (Hercules Monochrome Monitor) และแป้นพิมพ์ (Keyboard)
  9. เครื่องพิมพ์ (Printer)
  10. จานแม่เหล็ก (Diskettes)
- ### 1.4.2 อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียกใช้งานระบบ
1. ดอสรุ่น 3.0 (Dos Version 3.0) ขึ้นไป

2. หน่วยประมวลผลกลาง (Central Processing Unit : CPU)
ที่มีหน่วยความจำภายในขนาด 640 กิโลไบต์ขึ้นไป
3. เครื่องขับจานแม่เหล็ก (Floppy Disk Drive)
ขนาด 1.2 เมกะไบต์ หรือ 1.44 เมกะไบต์
4. จอภาพโมนโครม (Hercules Monochrome Monitor)
และแป้นพิมพ์ (Keyboard)

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ระบบจะสามารถช่วยเสนอแนะให้นักวิจัยเลือกประเภทของการวิเคราะห์ทางสถิติได้
2. ระบบจะสามารถช่วยนักวิจัยในด้าน การเตรียมการวางแผนการทดลอง การเลือกวิธีการวางแผนการทดลอง และ วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน ตลอดจนวิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
3. เป็นแนวทางให้นักวิจัยเห็นว่า วิธีการทางสถิติในด้านการวางแผนการทดลอง และการวิเคราะห์ความแปรปรวน มีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การเตรียมการทดลอง การเลือกวิธีการวางแผนการทดลอง วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน ตลอดจนการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย
4. เพื่อส่งเสริมให้นักวิจัยเห็นความสำคัญของการเลือกวิธีการทางสถิติให้เหมาะสมกับงานวิจัย
5. เป็นแนวทางให้ผู้ที่ใช้ระบบที่มีความรู้ทางสถิติน้อย เลือกใช้วิธีการทางสถิติหรือกำหนดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิธีการทางสถิตินั้น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป
6. ระบบจะสามารถช่วยผู้ที่มีความรู้ทางสถิติดีอยู่แล้วให้เกิดความมั่นใจในการเลือกใช้วิธีการทางสถิติ ซึ่งอาจจะคาดการณ์ไว้แล้วล่วงหน้า
7. เพื่อความสะดวกของนักวิจัย และสามารถแบ่งเบาการขอค่าปรึกษาจากนักสถิติ
8. เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบในแขนงวิชาต่าง ๆ ต่อไป